

1. INTRODUCCIÓ

La reestructuració de les cooperatives agràries és un procés irreversible, atesa la conjuntura econòmica del nostre entorn i la competitivitat de les empreses del sector agroalimentari.

En aquest sentit, el Pla de reestructuració del cooperativisme agrari de Catalunya pretén accelerar un procés, al qual les cooperatives es veuran abocades en els pròxims anys, incentivant-lo des del punt de vista econòmic i social.

Es va celebrar al Parlament de Catalunya, en la primavera del 1992, un debat general sobre agricultura, que va donar lloc, posteriorment, a aprovar una resolució, el 29 de maig de 1992, que en els punts 2 i 3 instava a impulsar i aprovar un pla de reestructuració de les cooperatives agràries.

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca va organitzar un Simposi de Cooperatives Agràries i Seccions de Crèdit, on es va discutir amb les organitzacions professionals agràries i la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya els trets bàsics que havien de donar lloc a aquest Pla de reestructuració.

Cal dir que la reglamentació que va donar forma jurídica a aquest Pla s'allunya de les línies mestres que marcaven les conclusions del Simposi de Cooperatives de Collbató (juliol, 1992).

1. Aquest article correspon a la conferència donada per l'autor Joan Gené i Albesa, amb motiu dels Debats Agraris sobre: Pla de Reestructuració de Cooperatives Agràries, celebrats el dia 8 de juny de 1995, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans.

Les propostes presentades per la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya que fins ara continuen sent vigents, per a la reestructuració de les cooperatives agràries, i que tan solament en part es tenen en compte en l'aplicació de l'actual Pla de reestructuració del cooperativisme agrari de Catalunya, són les que es descriuen a continuació.

2. OBJECTE DE LA REESTRUCTURACIÓ DEL COOPERATIVISME AGRARI

L'objecte de la reestructuració ha de ser aconseguir cooperatives viables en el futur i que assegurin l'obtenció de valor afegit, amb la finalitat de millorar la situació socioeconòmica dels seus associats. Per aconseguir aquests objectius les cooperatives han de realitzar les accions següents:

- * optimització dels recursos humans
- * concentració i orientació de l'oferta
- * incorporació i ampliació de nous processos productius i assumptió de noves fases comercials fins arribar al consumidor
- * equilibri financer

Cal conjurar aquests criteris, que són aplicables a totes i cadascuna de les cooperatives, per tal que cada cooperativa assoleixi una funció dins de la cadena agroalimentària, això vol dir que una cooperativa que té la funció de concentració de la producció (1r grau) s'ha d'especialitzar en aquest procés i no esmerçar esforços en altres àmbits de la cadena com poden ser: comercialització, exportació, etc. Aquestes darreres funcions han de ser l'especialització d'altres cooperatives (2n grau) que n'agrupin d'altres, que concentrin producció i que puguin professionalitzar al màxim aquestes tasques.

3. OPTIMITZACIÓ DELS RECURSOS HUMANS

La capacitat i organització del factor humà són la base del futur de les cooperatives agràries, el soci com a empresari agrícola necessita optimitzar, rendibilitzar la seva pròpia explotació i adoptar els criteris necessaris per prendre decisions empresarials a la seva cooperativa.

Pel que fa al personal, les accions a realitzar serien:

La diagnosi de l'organització interna, readequació d'organigrames, anàlisi de funcions, selecció de personal, creació d'un servei destinat a les

cooperatives per tal de desenvolupar aquesta gestió. Revisió de convenis que afectin qüestions de contractació de personal. Finalment, caldria pensar amb la recol·locació del personal que per causa del Pla de reestructuració fos acomiadat (jubilació anticipada, prestacions d'atur, etc.).

Respecte a la formació caldria coordinar la formació agrària a Catalunya i l'aplicació del fons d'educació i promoció cooperatiu, a través de la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya.

4. CONCENTRACIÓ I ORIENTACIÓ DE L'OFERTA

Per tal de tenir estructures competitives és necessària la concentració de la producció per a la seva transformació i comercialització. Cal una distribució clara de la funció que ha de tenir cada cooperativa aprofitant l'economia d'escala en tots els processos. La base perquè les cooperatives puguin assolir suficient capacitat productiva és l'aplicació estricta del principi d'exclusivitat.

S'ha d'adequar la producció a la demanda i gaudir d'una comercialització professionalitzada.

És necessari el foment de processos de fusions, absorcions, especialització de la producció, amb estudis previs de les dimensions mínimes que tots aquests processos haurien de tenir en compte i que permetin assegurar una rendibilitat mínima, alhora caldria incentivar la incorporació de nous socis per tal d'estendre el model cooperatiu al productor actual no associat. Finalment, la planificació de la producció és l'eina indispensable per poder estar present en un mercat que funciona a la demanda del consumidor i on s'ha d'estimular la creació de normes de producció i de lliurament dels productes augmentant els criteris de qualitat.

5. INCORPORACIÓ I AMPLIACIÓ DE NOUS PROCESSOS DE TRANSFORMACIÓ I COMERCIALIZACIÓ

El Pla de reestructuració ha de contribuir que les cooperatives puguin augmentar el valor afegit, dels seus productes, incrementant-ne la presència en la cadena agroalimentària, en aquest sentit cal una concentració d'esforços i foment d'estructures comercialitzadores de segon grau.

És imprescindible la incorporació de nova tecnologia en accions intercooperatives, així, com acords amb l'administració per dur a terme pro-

jectes R+D. El foment de la qualitat total ha d'introduir mecanismes de control de qualitat a tots els àmbits de producció, transformació i comercialització. Pel que fa a la comercialització caldria arribar a tenir entitats molt professionalitzades que dominin les actuacions en prospecció de mercats, distribució, exportació i que puguin portar una política de marques capaç de competir amb la resta d'empreses agroalimentàries.

6. EQUILIBRI FINANCER

Per aconseguir una adequada estructura financera, cal un replantejament de la capitalització. Els factors bàsics perquè una cooperativa estigui capitalitzada són les aportacions dels socis al capital social i la política de reserves dutes a terme per la cooperativa.

L'instrument que disposen les cooperatives en aquest moment són les seccions de crèdit (SC), que han demostrat en el temps la seva eficàcia, així doncs, la potenciació de les seccions de crèdit passa per una redefinició de l'esquema de finançament agrari cooperatiu.

Aquest esquema tindria un organisme que aglutinés la totalitat de competències en matèria de SC. Manca la creació d'un fons cooperatiu de garantia de dipòsits (FCGD) que serveixi de reconeixement a la tasca que fan les SSCC que possibiliti la disminució del risc econòmic i financer que suporten.

Les seccions de crèdit han de canalitzar la totalitat d'ajudes que s'instrumentin per al camp.

Les ajudes anirien encaminades a les cooperatives que amplïin el capital social.

La redacció d'aquest article s'ha basat en els documents elaborats per la Federació de Cooperatives Agràries, al Simposi de Cooperativisme Agrari celebrat a Collbató l'any 1992, on es demanava que es reglamentés mitjançant una llei de bases del Pla de reestructuració de cooperatives i decrets de desplaçament d'aquesta Llei segons els objectius a assolir.